

СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

SATISFACTION, FACTORS FORMATION AND ASSESSMENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISES 'POTENTIAL ASSESSMENT

Мета статті полягає в розробці теоретичних та методичних засад оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Визначено сутність понять економічного потенціалу та потенціалу економічного розвитку підприємства. Встановлено, що потенціал будь-якого об'єкта є сукупністю його зовнішніх властивостей, які цей об'єкт виявляє або може виявляти за певного стану середовища, у якому він перебуває. Показано роль, яку відіграє зовнішнє середовище підприємства у формуванні потенціалу його економічного розвитку. Здійснено класифікацію чинників такого формування, зокрема шляхом їх поділу за місцем утворення (внутрішні та зовнішні); змістом (організаційні, технічні, технологічні тощо); терміном дії (короткострокові та довгострокові); видами економічних ресурсів. Визначено основні принципи, на яких повинен ґрунтуватися процес оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Запропоновано загальну послідовність оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства.

Ключові слова: підприємство, потенціал, економічний розвиток, якість ресурсів, економічний результат, зростання потенціалу.

Цель статьи заключается в разработке теоретических и методических основ оценки потенциала экономического развития предприятий. Определена суть понятия экономического потенциала и потенциала экономического развития предприятия. Установлено, что потенциал любого объекта представляет собой совокупность его внешних свойств, которые этот объект проявляет или может проявлять при определенном состоянии внешней среды, в котором он находится. Показана роль, которую играет внешняя среда предприятия при формировании потенциала его экономического развития. Осуществлена классификация факторов такого форми-

рования, в частности путем их деления по месту образования (внутренние и внешние): содержанию (организационные, технические, технологические и т. д.); срокам действия (краткосрочные и долгосрочные); видам экономических ресурсов. Определены основные принципы, на которых должен основываться процесс оценивания потенциала экономического развития предприятий. Предложена общая последовательность оценки потенциала экономического развития предприятия.

Ключевые слова: предприятие, потенциал, экономическое развитие, качество ресурсов, экономический результат, рост потенциала.

The purpose of the article consisted in development of theoretical and methodical principles of evaluation of potential of economic development of the enterprises. Certainly essence of concepts of economic potential and potential of economic development of enterprise. It is set that potential of any object shows by itself the aggregate of him external properties, which this object shows or can show at the certain state of environment, which he is in. A role which is played by the external environment of enterprise in forming of potential of him economic development is rosined. Classification of factors of such forming is carried out, in particular by their division after by the place of education (internal and external); by the table of contents (organizational, technical, technological and others like that); by the term of action (short-term and long-term); by the types of economic resources. Certainly basic principles which the process of evaluation of potential of economic development of enterprises must be based on. The general sequence of evaluation of potential of economic development of enterprise is offered.

Key words: enterprise, potential, economic development, quality of resources, economic result, growth of potential.

УДК 658.621

Ємельянов О.Ю.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет
«Львівська політехніка»

Постановка проблеми. Розробка управлінських рішень на підприємствах, зокрема вибір стратегії та складання планів їх діяльності, потребує наявності відомостей про економічні можливості суб'єктів господарювання. Отримання таких відомостей здійснюється на засадах оцінювання економічного потенціалу підприємств. Правильне встановлення величини цього потенціалу є необхідною умовою обґрунтованості рішень щодо подальшого функціонування підприємств, реалістичності та оптимальності планів їх господарської діяльності. При цьому велике значення має не лише оцінювання наявного рівня економічного потенціалу підприємств, але й виявлення резервів його зростання в майбутньому. Таке зростання відбувається на засадах економічного розвитку підприємств. Тому встановлення можливостей нарощування економічного потенціалу

суб'єктів господарювання має ґрунтуватися на вимірюванні рівня потенціалу їх економічного розвитку.

Потенціал економічного розвитку підприємств є складною та багатогранною категорією, а процес оцінювання величини цього потенціалу потребує проведення глибокого аналізування чинників внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єктів господарювання, що формують потенціал економічного розвитку підприємств, та використання науково обґрунтованих алгоритмів його оцінювання. У зв'язку з цим виникає потреба визначення сутності потенціалу економічного розвитку підприємств, виділення основних чинників його формування та розроблення послідовності оцінювання величини цього потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розробки методичних засад оцінювання

економічного потенціалу підприємств розглядається в багатьох публікаціях. Значний внесок у вирішення цього питання зробили, зокрема, такі науковці, як І. Бачевський, Г. Білоконенко, Д. Васильківський, О. Грабельська, І. Заблудська, Л. Запасна, С. Іщук, Л. Квятковська, О. Кузьмін, Л. Лесик, Н. Мала, О. Маслак, О. Мельник, О. Решетняк, М. Тимошук, Р. Фецир. Зокрема, вченими визначено сутність потенціалу підприємств [1, с. 11-22; 2, с. 82-93], встановлено складові та чинники його формування [3, с. 116-119; 4, с. 50-54; 5, с. 272-276], запропоновано плідні підходи до оцінювання економічного потенціалу суб'єктів господарювання [6, с. 157-163; 7, с. 202-207].

Водночас нині залишається не повністю вирішеною проблема оцінювання такого різновиду потенціалу підприємств, як потенціал їх економічного розвитку. Незважаючи на низку публікацій, у яких розглянуто закономірності економічного розвитку підприємств [8, с. 34-37; 9, с. 22-26] та систематизовано показники й методи оцінювання потенціалу такого розвитку [10, с. 242-246; 11, с. 85-101; 12, с. 177-179], необхідним є подальше дослідження сутності, чинників формування та послідовності оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єктів господарювання.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних та методичних засад оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема оцінювання потенціалу тих чи інших об'єктів (процесів) є значною мірою міждисциплінарною, тобто постає не лише в економіці. При цьому об'єкти такого оцінювання можуть бути досить різноманітними, зокрема до них можуть відноситися держава (зокрема, під час оцінювання її військового потенціалу), регіон (наприклад, під час оцінювання його туристичного або інвестиційного потенціалу), колектив людей або окрема людина, засоби та предмети праці. Спільним в оцінюванні потенціалу різних об'єктів виступає те, що в процесі такого оцінювання досліджуються їх певні властивості, які цікавлять суб'єкта, який здійснює це дослідження. Отже, предметом оцінювання потенціалу певного об'єкта виступають ті чи інші його властивості.

Сучасна наука, зокрема філософія, пропонує різноманітні способи групування властивостей об'єктів. Зокрема, ці властивості можуть бути поділені на внутрішні та зовнішні. Внутрішні (конструктивні) властивості іманентні об'єкту і не прив'язані до умов його зовнішнього середовища, тобто вони зберігаються зі зміною цього середовища (наприклад, складові об'єкта, взаємовідносини та взаємне розміщення цих складових, їх форма, розміри, матеріали, з яких ці складові утворені). Зовнішні (функціональні) властивості об'єкта вияв-

ляються у взаємовідносинах із зовнішнім середовищем об'єкта; до цих властивостей може відноситись здатність об'єкта до руху, трансформацій, поглинання, виділення тощо. Відзначимо, що поділ властивостей об'єкта на внутрішні та зовнішні є певною мірою умовним, а також є справедливим у певній системі взаємовідносин між цим об'єктом і зовнішнім середовищем, зокрема із суб'єктом, що досліджує цей об'єкт.

Очевидно, що зовнішні властивості об'єкта можуть змінюватися із зміною його зовнішнього середовища навіть за умови, що внутрішні властивості об'єкта при цьому залишаються незмінними. Наприклад, здатність підприємства отримувати певну величину прибутку значною мірою визначається сприятливістю кон'юнктури ринків збуту його продукції.

Таким чином, зовнішні властивості об'єкта визначаються його внутрішніми властивостями та параметрами зовнішнього середовища, в якому перебуває цей об'єкт.

Враховуючи викладене вище, потенціал будь-якого об'єкта можемо тлумачити як сукупність його зовнішніх властивостей, які цей об'єкт виявляє або може виявляти за певного стану середовища, в якому він перебуває. Відповідно, оцінювання потенціалу об'єкта має ґрунтуватися на виокремленні та вимірюванні його зовнішніх властивостей з урахуванням середовища, в якому перебуває цей об'єкт.

Важливою характеристикою об'єктів є те, що їх внутрішні властивості можуть поступово або раптово змінюватися. При цьому такі зміни можуть відбуватися і як внаслідок процесів у внутрішньому середовищі об'єкта, і під впливом чинників його зовнішнього середовища. Якщо ці зміни мають незворотній характер, то їх сукупність буде розвитком об'єкта.

У процесі розвитку об'єкта відбуваються зміни його властивостей, поява нових та (або) зникнення наявних властивостей. Здатність об'єкта до таких змін характеризує потенціал його розвитку.

Стосовно підприємства як складної відкритої виробничо-господарської системи, то перелік його зовнішніх властивостей є надзвичайно великим. Ці властивості можна назвати також здатностями підприємства. Зокрема, до зовнішніх властивостей підприємства належать його здатність виробляти продукцію, реалізовувати її, отримувати доходи та прибутки, сплачувати податки, залучати інвестиції.

Результати оцінювання потенціалу підприємства цікавлять перш за все його власників з точки зору тих економічних результатів, які це підприємство у процесі свого функціонування може принести. З урахуванням цього під економічним потенціалом підприємства можна розуміти сукупність його здатностей приносити власникам певну

величину економічних результатів за визначеного стану зовнішнього середовища, в якому функціонують ці підприємства.

Стосовно економічного розвитку підприємств, то якщо його трактувати у позитивному контексті (тобто як прогрес, а не як регрес), то можна сказати, що він виявляється у двох головних послідовних процесах функціонування суб'єктів господарювання, а саме у збільшенні їх економічного потенціалу та в реалізації наявного та додатково набутого в процесі розвитку підприємств їх економічного потенціалу. Відповідно, потенціал економічного розвитку підприємств – це насамперед їх здатність (сукупність здатностей) збільшувати наявний у них економічний потенціал. Таким чином, потенціал економічного розвитку підприємств є сукупністю їх здатностей нарощувати наявний економічний потенціал з його подальшою реалізацією.

З урахуванням запропонованих вище трактувань понять «економічний потенціал підприємства» та «потенціал економічного розвитку підприємства» можна стверджувати, що загальні підходи до кількісного вимірювання цих двох видів потенціалу підприємства повинні бути значною мірою ідентичними, тобто індикатори їх вимірювання мають бути загалом однаковими (хоча оцінка потенціалу розвитку, як буде показано нижче, є значно складнішим завданням).

Для того щоб обґрунтувати підхід до оцінювання потенціалу будь-якого об'єкта, зокрема підприємства, потрібно насамперед зазначити, що оцінювач наперед вибирає його певну зовнішню властивість (або сукупність зовнішніх властивостей) і прагне отримати відповідь на два головні запитання про те, чи володіє об'єкт цією властивістю (властивостями); якщо володіє, а сама властивість піддається кількісному вимірюванню, яким є рівень цієї властивості (властивостей). При цьому часто відповідь на перше запитання є заздалегідь позитивною, а основна проблема полягає у відповіді на друге.

Слід враховувати той факт, що здебільшого рівень функціональних властивостей об'єктів може коливатися у певному діапазоні його значень. Наприклад, підприємство може виробляти більшу або меншу кількість продукції, змінювати структуру своєї виробничої програми, асортимент продукції. Відповідно, за таких умов і величина фінансових результатів операційної діяльності підприємства теж буде змінюватися у певному діапазоні її значень. Тому закономірно постає нове запитання про те, яке саме значення певної зовнішньої властивості об'єкта вважати рівнем його потенціалу за цією властивістю. Першою відповіддю на це запитання може бути така: слід вибирати максимально можливе значення відповідної властивості. Однак слід зауважити, що, наприклад, максимізація обся-

гів виготовлення продукції підприємства не завжди забезпечує максимізацію його операційного прибутку. Також досить часто у практиці розроблення планів діяльності підприємства постає необхідність визначення того, чи здатне воно отримувати певну наперед встановлену величину прибутку (наприклад, якщо планується отримання певного цільового розміру прибутку), а максимізація прибутку не завжди є кінцевою метою функціонування суб'єктів господарювання. Враховуючи ці міркування, вважаємо доцільним вимірювати потенціал підприємства за певною його зовнішньою властивістю шляхом виділення множини значень, що характеризують можливий рівень цієї властивості, якого може досягти досліджуване підприємство.

Так, якщо підприємство виготовляє або може виготовляти декілька видів продукції, використовуючи одностадійний виробничий процес та однотипне устаткування, то виробничий потенціал цього підприємства буде описуватися множиною векторів невід'ємних значень обсягів виробництва ним продукції різних видів за певний проміжок часу, які відповідають такій нерівності:

$$\sum_{i=1}^n n_i \cdot O_i \leq T, \quad (1)$$

де n – кількість видів продукції, яку виготовляє або може виготовляти підприємство;

n_i – норма витрат машинного часу на виготовлення одиниці i -го виду продукції;

O_i – натуральні обсяги виготовлення i -го виду продукції;

T – корисний фонд робочого часу парку устаткування.

Отже, в цьому разі виробничий потенціал підприємства характеризується множиною векторів виду $(O_1, \dots, O_i, \dots, O_n)$. Якщо ж оцінювати потенціал економічного розвитку такого підприємства стосовно збільшення обсягів виготовлення ним продукції, то необхідно визначити можливості вжиття організаційно-технічних заходів щодо зменшення норм витрат та зростання фонду корисного часу роботи парку устаткування. Тоді множина векторів $(O_1, \dots, O_i, \dots, O_n)$ розшириться і буде визначатися з такої нерівності:

$$\sum_{i=1}^n n'_i \cdot O_i \leq T', \quad (2)$$

де n'_i – нове (зменшене) значення норми витрат машинного часу на виготовлення одиниці i -го виду продукції;

T' – нове (збільшене) значення корисного фонду робочого часу парку устаткування підприємства.

Відповідно, множина векторів $(O_1, \dots, O_i, \dots, O_n)$, що є різницею між розширеною та початковою множинами, буде описувати потенціал економічного розвитку підприємства стосовно збільшення обсягів виготовлення ним продукції.

Якщо ж розглядати більш загальний різновид економічного потенціалу підприємства, а саме потенціал отримання ним операційного прибутку, тоді він буде описуватися діапазоном можливих значень цього показника від нульового значення до максимального можливого.

Слід відзначити, що іноді для окремих різновидів потенціалу підприємства (зокрема, для потенціалу отримання ним операційного прибутку) можна застосовувати емпіричний підхід, тобто брати за основу фактичне значення відповідного показника, якого досягнуло підприємство у звітному періоді (зокрема, величину його операційного прибутку, яка за таких умов буде верхньою межею відповідного діапазону його значень). Проте можливою є ситуація, за якої цей підхід застосовувати неможливо, тобто підприємство неповною мірою використовує певний різновид свого економічного потенціалу. Це можливе, зокрема, тоді, коли підприємство з певних причин свідомо не використовує свій економічний потенціал (наприклад, економить частину своїх ресурсів з метою більш вигідного їх застосування у майбутньому); коли підприємство не ставить за мету максимізацію показника, що характеризує цей різновид економічного потенціалу; коли внаслідок випадкових нетипових ситуацій, що сталися у внутрішньому та (або) зовнішньому середовищах підприємства, воно не змогло повністю реалізувати цей різновид свого економічного потенціалу.

Стосовно оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств, то для вирішення цього завдання описаний емпіричний підхід заздалегідь є непридатним, оскільки при цьому необхідним є встановлення можливостей покращення внутрішнього середовища, а якщо такі покращення виявлені, то нова величина економічного потенціалу підприємств априорі буде перевищувати наявну. При цьому слід також враховувати наявність великої кількості чинників, які беруть участь у формуванні потенціалу економічного розвитку суб'єктів господарювання. Ці чинники доцільно поділити на такі групи:

- за місцем утворення: внутрішні (що характеризують внутрішнє середовище підприємства) та зовнішні (що характеризують зовнішнє середовище підприємства);
- за змістом: організаційні, технічні, технологічні, соціальні;
- за терміном дії: короткострокові (терміном дії до одного року) та довгострокові (терміном дії більше одного року);
- за видами економічних ресурсів (за матеріальними, трудовими, технічними, фінансовими та інформаційними ресурсами підприємства);
- за способом впливу: чинники безпосереднього впливу та чинники опосередкованого впливу;
- за характером впливу: екстенсивні (обумовлюються зростанням обсягів відповідних видів

ресурсів підприємства) та інтенсивні (обумовлюються підвищенням рівня якості відповідних видів ресурсів підприємства).

Також процес оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств повинен ґрунтуватися на системі принципів, до головних з яких слід віднести такі:

- необхідність оцінювання наявного рівня економічного потенціалу підприємств; згідно з цим принципом оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств має ґрунтуватися на відомостях про наявний рівень їх економічного потенціалу;

- виокремлення головних параметрів якості економічних ресурсів підприємств; згідно з цим принципом вимірювання потенціалу економічного розвитку підприємств має передбачати насамперед покращення головних параметрів якості їхніх ресурсів;

- визначення взаємозв'язків між економічними ресурсами; згідно з цим принципом має забезпечуватися синхронізація заходів з покращення якості різних видів ресурсів підприємств з урахуванням взаємозв'язків між цими ресурсами;

- встановлення можливостей покращення управлінських компетенцій; згідно з цим принципом важливим напрямом підвищення економічного потенціалу підприємств є вдосконалення вмінь їх менеджерів у сфері планування, організування, мотивування, регулювання та під час виконання інших загальних та спеціальних управлінських функцій;

- визначення взаємозв'язків між індикаторами, які характеризують зовнішні та внутрішні властивості підприємств, зокрема між величиною економічних результатів та обсягами і якістю економічних ресурсів;

- поділ загальних компетенцій працівників підприємства на часткові та формування й аналізування отримуваних внаслідок цього ланцюжків компетенцій;

- визначення взаємозв'язків між різними видами загальних та часткових компетенцій працівників підприємства.

З урахуванням перелічених принципів оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств та виділених чинників його формування доцільним є встановлення такої послідовності процесу вимірювання величини цього потенціалу.

1) Виділення окремих носіїв потенціалу підприємства. Для вирішення цього завдання необхідним є облік усіх видів наявних на підприємстві економічних ресурсів, насамперед трудових та технічних, які є головними носіями економічного потенціалу будь-якого підприємства.

2) Визначення можливостей покращення кожного окремого носія потенціалу підприємства. Цей етап процесу оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства є найбільш важливим. Для

його реалізації необхідним є вибір для кожного виду ресурсів підприємства головних параметрів його якості (зокрема, для працівників їх якість характеризуватиметься рівнем володіння відповідними компетенціями). При цьому слід виділити групу ресурсів, метою яких є вдосконалення інших видів ресурсів підприємства (зокрема, до таких ресурсів належать інноваційні ресурси). Також важливо встановити перелік організаційно-економічних та техніко-технологічних заходів, спрямованих на покращення кожного виду ресурсів підприємства та взаємозв'язків між ними.

3) Встановлення доцільності вилучення наявних та (або) залучення нових носіїв потенціалу підприємства. Здійснення цього етапу є можливим під час встановлення взаємозв'язків як між окремими видами економічних ресурсів підприємства, так і між підприємством та його зовнішнім середовищем, оскільки за таких умов можна оцінити, які ресурси є зайвими, а яких ресурсів підприємству бракує.

4) Визначення множини можливих значень економічних результатів діяльності підприємства за умови зростання його економічного потенціалу. З цією метою моделюються різні комбінації заходів з управління ресурсами підприємства, а також оцінюються відповідні цим комбінаціям прогнози значення економічних результатів господарської діяльності підприємства, зокрема його операційного або чистого прибутку.

5) Обґрунтування критерію оптимізації діяльності підприємства. Оскільки заходи з управління ресурсами підприємства мають переважно інвестиційний характер, то критерій такої оптимізації повинен враховувати потрібні обсяги інвестицій у реалізацію цих заходів. Зокрема, таким критерієм може виступати максимум надприбутку, тобто різниці між очікуваним прибутком та добутом потрібних інвестицій у реалізацію відповідних заходів з управління ресурсами підприємства на норму прибутковості інвестицій.

6) Прогнозування максимально можливого приросту значення критерію оптимізації діяльності підприємства внаслідок вжиття заходів зі зростання його економічного потенціалу підприємства.

Виконання викладеної вище послідовності дій з оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства дасть змогу отримати обґрунтовану оцінку величини цього потенціалу, одночасно розробивши заходи з удосконалення управління ресурсами суб'єкта господарювання.

Висновки з проведеного дослідження. Потенціал економічного розвитку підприємств є сукупністю їх здатностей нарощувати наявний економічний потенціал з його подальшою реалізацією. Потенціал економічного розвитку підприємств формується під впливом різноманітних чинників, які можуть бути згруповані за місцем утворення (внутрішні та зовнішні); змістом (органі-

заційні, технічні, технологічні, соціальні); терміном дії (короткострокові та довгострокові); видами економічних ресурсів та іншими ознаками групування. Доцільним є встановлення такої послідовності процесу вимірювання величини потенціалу економічного розвитку підприємства: виділення окремих носіїв потенціалу підприємства (за видами його ресурсів); визначення можливостей покращення кожного окремого носія потенціалу підприємства; встановлення доцільності вилучення наявних та (або) залучення нових носіїв потенціалу підприємства; визначення множини можливих значень економічних результатів діяльності підприємства за умови зростання його економічного потенціалу; обґрунтування критерію оптимізації діяльності підприємства; прогнозування максимально можливого приросту значення цього критерію внаслідок вжиття заходів зі зростання економічного потенціалу підприємства.

Подальші дослідження питання оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства повинні бути спрямовані на встановлення впливу окремих видів чинників формування цього потенціалу на його величину.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бачевський Б., Заблодська І., Решетняк О. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ-ри, 2009. 400 с.
2. Білоконенко Г. Сутність та зміст соціально-економічного потенціалу виробничої організації. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2012. № 3 (19). С. 80-97.
3. Васильківський Д. Систематизація складових елементів економічного потенціалу підприємства у рамках концепції механізму підвищення. Наука й економіка. 2014. № 2 (34). С. 115-120.
4. Іщук С. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств. Регіональна економіка. 2005. № 3. С. 48-56.
5. Лесик Л. Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.12. С. 271-278.
6. Кузьмін О., Мельник О. Діагностика потенціалу підприємства. Маркетинг та менеджмент інновацій. 2011. № 1. С. 155-166.
7. Маслак О., Квятковська Л. Основні етапи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент». 2012. Вип. 9 (34). Ч. 1. С. 201-210.
8. Запасна Л. Економічна сутність розвитку підприємства. Культура народів Причорномор'я. 2006. № 96. С. 33-37.
9. Мала Н., Грабельська О. Економічний розвиток підприємства: планування та моделювання. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в

Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». 2012. № 739. С. 22-28.

10. Тимошук М. Методи оцінювання потенціалу розвитку підприємств з урахуванням вагомості фінансово-економічних факторів. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.15. С. 241-248.

11. Фещур Р. та ін. Управління соціально-економічним розвитком підприємства: методологія

та інструментарій: монографія. Львів: Растр-7, 2016. 226 с.

12. Фещур Р., Тимошук М. Формування системи показників оцінювання потенціалу розвитку підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». 2006. № 567. С. 176-180.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

ESSENCE AND FEATURES OF FORMATION OF BUSINESS PLANNING

У статті досліджено особливості проведення бізнес-планування та основні цілі розробки бізнес-плану. Визначено особливості проведення бізнес-планування, розглянуто його цілі та завдання, функції та структуру бізнес-плану в ринковій системі господарювання. Для досягнення мети розроблено рекомендації стосовно вдосконалення організації та механізму проведення бізнес-планування.

Ключові слова: бізнес-план, бізнес-планування, інвестиційний проект, інвестиції.

В статье исследованы особенности проведения бизнес-планирования и основные цели разработки бизнес-плана. Определены особенности проведения бизнес-планирования, рассмотрены его цели и задачи, функции и структуру бизнес-плана в рыночной

системе. Для достижения цели разработаны рекомендации касательно улучшения организации и механизма проведения бизнес-планирования.

Ключевые слова: бизнес-план, бизнес-планирование, инвестиционный проект, инвестиции.

In the article the features of business planning and the main objectives of the development of a business plan. The features considered in business planning, goals and objectives, functions and structure of the business plan in the market system. To achieve the objective of the proposed recommendation, with a view to improving the Organization and mechanism for business planning.

Key words: business plan, business planning, project funding, investments.

УДК 330.322:005.511

Жуков В.В.

к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Постановка проблеми. Якісне бізнес-планування інвестиційних проектів вимагає попереднього ознайомлення з його цілями та завданнями, функціями та структурою бізнес-плану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні питання особливості формування процесу бізнес-планування розглянуто в працях вітчизняних та зарубіжних учених. Серед науковців, які приділили значну увагу дослідженням бізнес-планування, слід виділити таких, як І.А. Дмитрієв, О.С. Телетов, О.Є. Кузьмін, В.В. Лаврук, В.П. Барінов, С.В. Свириденко, П. Барроу, Е. Гайдарь, М.О. Москаленко, С.В. Голяков, В.Н. Попов, О.Є. Кузьмін, М.О. Пашута, Г.М. Тарасюк [1-14]. Проте варто відзначити недостатній розвиток методологічних положень щодо створення та застосування методів покращення процесу бізнес-планування.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей формування процесу бізнес-планування з метою вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначимо особливості проведення бізнес-планування, насамперед ознайомимось з його цілями та завданнями, функціями та структурою бізнес-плану.

Виділяють кілька основних цілей розробки бізнес-плану [1, с. 28]:

- залучення інвесторів;
 - планування господарської діяльності фірми на найближчий і віддалений періоди відповідно до потреб ринку та можливостей отримання необхідних ресурсів;
 - оформлення документів на отримання інвестицій, фокусування уваги керівництва підприємства на основних проблемах та напрямках розвитку, розробка чіткої стратегії підприємництва;
 - отримання бажаного результату діяльності протягом певного часу.
- Бізнес-план дає змогу вирішувати цілу низку завдань, але основними з них є такі [2, с. 174]:
- обґрунтування економічної доцільності напрямів розвитку фірми;
 - розрахунок очікуваних фінансових результатів діяльності, насамперед обсягів продажів, прибутків на капітал;
 - визначення джерела фінансування реалізації вибраної стратегії, тобто засоби концентрування фінансових ресурсів;
 - планування поточної діяльності;